

Το διακύβευμα στις θαλάσσιες ζώνες

12-10-23

Του Νίκου Ιγγλέση

Για τη μεγάλη πλειοψηφία των πολιτών, οι συχνές αναφορές σε έννοιες όπως χωρικά ύδατα, εσωτερικά ύδατα, κλείσιμο κόλπων - ευθείες γραμμές βάσης, συνορεύουσα ζώνη, υφαλοκρηπίδα, Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ), πλήρης ή μειωμένη επήρεια, κυριαρχία, κυριαρχικά δικαιώματα, συνεκμετάλλευση, συνδιαχείριση κ.α. δε γίνονται κατανοητές και κατά συνέπεια δε γίνεται κατανοητό το εκάστοτε **διακύβευμα**.

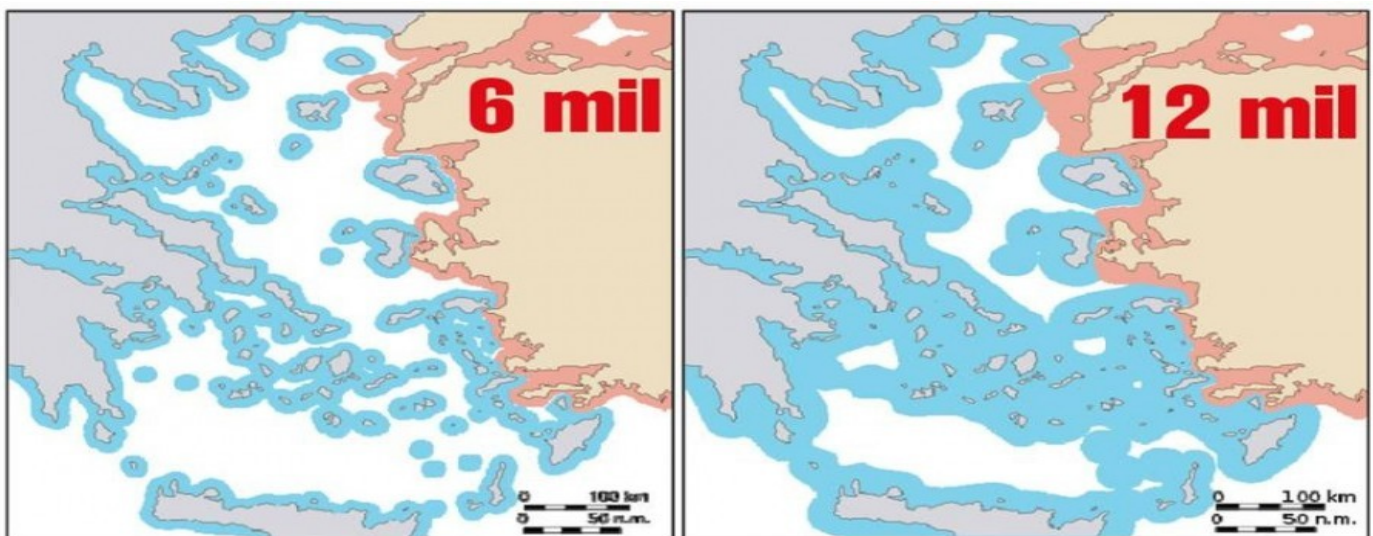
Διαχρονικά, οι ελληνικές κυβερνήσεις δήλωναν ότι μία και μόνο διαφορά έχουμε με την Τουρκία, αυτή της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας/ΑΟΖ. Από το 2019 ο πρωθυπουργός Κ. Μητσοτάκη και στελέχη της κυβέρνησής του στις δηλώσεις τους αναφέρονται **σε οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών** με τη γειτονική Τουρκία σε αντίθεση με το Υπουργείο Εξωτερικών, υπό τον Ν. Δένδια, που εξακολουθούσε, σ' όλες τις ανακοινώσεις του, να μιλάει για την οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας/ΑΟΖ.

Στη σύγχυση που επικρατεί συμβάλλουν και ορισμένοι γεωπολιτικοί αναλυτές, ειδικοί του Διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας και δημοσιογράφοι που «παρελαύνουν» καθημερινά από τα μέσα ενημέρωσης. Λέγονται ανακρίβειες, αναλύονται μονομερώς και λανθασμένα τα δεδομένα προκειμένου οι πολίτες να οδηγηθούν στο επιθυμητό συμπέρασμα, που δεν είναι άμοιρο των πολιτικών επιλογών που έχουν προαποφασιστεί. Έτσι δημιουργείται και πρόσφορο έδαφος για να αναπτυχθούν στην κοινωνία θεωρίες συνωμοσίας όπως: «Όλα είναι από καιρό συμφωνημένα», «Οι σύμμαχοι μάς έχουν πουλήσει», «Η προδοσία έχει συντελεστεί» κ.α.

Σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας, οι θαλάσσιες ζώνες είναι τέσσερις: Τα χωρικά ύδατα, η συνορεύουσα ζώνη, η υφαλοκρηπίδα και η ΑΟΖ. Ας τις δούμε λίγο πιο αναλυτικά παρ' όλο που το θέμα είναι τεράστιο και έχει πολλές διαστάσεις:

1. Χωρικά Ύδατα ή Αιγιαλίτιδα Ζώνη ή Χωρική Θάλασσα.

Σύμφωνα με τη Σύμβαση για το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας του ΟΗΕ (UNCLOS III του 1982) κάθε παράκτιο κράτος **έχει δικαίωμα να επεκτείνει μονομερώς** τα χωρικά ύδατά του **μέχρι** τα 12 ναυτικά μίλια ή 22,2 χιλιόμετρα (ένα ν.μ. 1850 μέτρα). Όλες σχεδόν οι παράκτιες χώρες (149) του κόσμου έχουν ανακηρύξει χωρικά ύδατα 12 ν.μ. Σε περίπτωση που οι αντικείμενες ή προσκείμενες ακτές, άλλου κράτους, βρίσκονται σε απόσταση μικρότερη των 24 ν.μ. (12 + 12) τότε **τα χωρικά ύδατα καθορίζονται με βάση τη μέση γραμμή**, χωρίς να απαιτείται διαπραγμάτευση.

Η έκταση των χωρικών υδάτων καθορίζεται από **σημεία βάσης επί της ακτογραμμής**, ή από **ευθείες γραμμές βάσης** (εφ' όσον έχουν χαραχθεί) επί των ακτών της ηπειρωτικής χώρας, των νησιών, ακόμη και των ακατοίκητων βραχονησίδων. Στα χωρικά ύδατά του, κάθε κράτος **ασκεί πλήρη κυριαρχία** όπως ακριβώς στο έδαφος και μπορεί να εκμεταλλεύεται όλους τους πόρους της θάλασσας (π.χ. αλιεία), του βυθού και του υπεδάφους του βυθού (π.χ. υδρογονάνθρακες). Υπάρχουν κάποιες διαφορές μόνο σχετικά με τη ναυσιπλοΐα (αβλαβής διέλευση – δίαυλοι ανοιχτής θάλασσας).

Η Ελλάδα από το 1936 έχει ορίσει χωρικά ύδατα 6 ν.μ. Το 1995 η χώρα μας κύρωσε τη Σύμβαση για το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας και την ίδια χρονιά η τουρκική Εθνοσυνέλευση διατύπωσε την απειλή πολέμου (casus belli) αν η Ελλάδα επεκτείνει τα χωρικά ύδατά της στο Αιγαίο.

Επί 28 χρόνια, το φοβικό σύνδρομο, η ηττοπάθεια και η κατευναστική πολιτική, όλων των ελληνικών κυβερνήσεων, **κατέστησαν τον παράνομο τουρκικό εκβιασμό άκρως αποτελεσματικό.**

Σημειώνουμε ότι η Κυπριακή Δημοκρατία έχει, από το 1964, χωρικά ύδατα 12 ν.μ. Η Τουρκία επίσης έχει καθορίσει 12 ν.μ. στον Εύξεινο Πόντο και στις ακτές της στη Μεσόγειο, βόρεια της Κύπρου, ενώ στο Αιγαίο και σε τμήμα της Α. Μεσογείου έχει 6 ν.μ.

Με τα σημερινά χωρικά ύδατα των 6 ν.μ. στην Ελλάδα ανήκει το **43,5%** του Αιγαίου, στην Τουρκία το **7,5%** και το **49%** είναι διεθνή ύδατα – ανοιχτή θάλασσα. Αν τα χωρικά ύδατα επεκταθούν στα 12 ν.μ. στην Ελλάδα θα ανήκει το **71,5%** του Αιγαίου (λόγω των χιλιάδων νησιών και νησίδων), στην Τουρκία το **8,8%** και μόνο το **19,7%** θα παραμείνουν διεθνή ύδατα.

Σημειώνουμε ότι η ελληνική ακτογραμμή (ηπειρωτική και νησιωτική) είναι **13.676 χλμ.** (11^η παγκοσμίως) και η τουρκική **7.200 χλμ.** (17^η παγκοσμίως). *Αυτά για τους ελληνόφωνους που μιλούν για την μεγάλη ακτογραμμή της Τουρκίας που δόθηκε αδικείται. Η Τουρκία δεν αδικείται, αλλά, μειονεκτεί από τη Γεωγραφία, γι' αυτό επιδιώκει να την αλλάξει – διεκδικεί 150 μικρά νησιά του Αιγαίου.*

Η Ελλάδα οφείλει να επεκτείνει τα χωρικά ύδατά της στα 12 ν.μ. σ' όλη την επικράτειά της με ταυτόχρονο καθορισμό διαύλων ναυσιπλοΐας (αβλαβούς διέλευσης) προς την ανοιχτή θάλασσα. Η επέκταση, που έγινε πρόσφατα, μόνο στο Ιόνιο Πέλαγος, μέχρι το ακρωτήριο Ταΐναρο, επιβεβαιώνει την τουρκική θέση ότι **το Αιγαίο Πέλαγος είναι ειδική περίπτωση – ημίκλειστη θάλασσα** – στην οποία δεν ισχύουν οι βασικές, αλλά, οι ειδικές πρόνοιες του Διεθνούς Δικαίου. Το ίδιο ισχύει αν γίνει μερική επέκταση, όπως φημολογείται, στην Αν. Μεσόγειο, νότια της Κρήτης, Κάσου, Καρπάθου και Ρόδου. Μια επέκταση των χωρικών υδάτων θα συμπαρασύρει και την επέκταση του εναέριου χώρου από τα σημερινά 10 στα 12 ν.μ. **Η επέκταση των χωρικών υδάτων έπρεπε να είχε γίνει εδώ και πολλά χρόνια, όταν οι συνθήκες ήταν ευνοϊκότερες. Ακόμα μπορεί να γίνει. Αύριο ίσως θα είναι πολύ αργά.** Ένα δικαίωμα που δεν ασκείται, για πολλές

δεκαετίες, αποδυναμώνεται όχι τυπικά αλλά ουσιαστικά. Της επέκτασης των χωρικών υδάτων στα 12 ν.μ. πρέπει βεβαίως να προηγηθεί διπλωματική προετοιμασία και στρατιωτική ετοιμότητα.

1^α. Κόλποι – Ευθείες γραμμές βάσης – Εσωτερικά Ύδατα.

Σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας κάθε κράτος μπορεί να χαράξει ευθείες γραμμές βάσης οι οποίες θα κλείσουν τους κόλπους της ακτογραμμής του. Οι γραμμές αυτές όμως δεν μπορούν να έχουν μήκος μεγαλύτερο των 24 ν.μ. Αν ένας κόλπος έχει άνοιγμα μεγαλύτερο των 24 ν.μ. τότε η ευθεία γραμμή βάσης υποχωρεί στο εσωτερικό του, μέχρι το σημείο που δε θα υπερβαίνει τα 24 ν.μ

Οι ευθείες γραμμές βάσης μπορούν να χαραχθούν εκτός από τους κόλπους και **σε συστάδα νησιών που βρίσκονται κατά μήκος των ακτών και σε άμεση γειτνίαση με αυτές** (είναι αμφιλεγόμενες οι ευθείες γραμμές μεταξύ των νησιών στο χάρτη που ακολουθεί). Αν χαραχθούν ευθείες γραμμές βάσης, τότε το εύρος των χωρικών υδάτων αρχίζει να προσμετράται από τις γραμμές αυτές και προς τα έξω. Τα θαλάσσια ύδατα προς την εσωτερική πλευρά της γραμμής βάσης θεωρούνται **εσωτερικά ύδατα** του κράτους και δεν προσμετρώνται στα χωρικά ύδατα – είναι σαν να πρόκειται για έδαφος.

Η Ελλάδα, μέχρι σήμερα, **δεν έχει κλείσει τους κόλπους** με τη χάραξη ευθειών γραμμών βάσης. Αν συνέβαινε αυτό θα επέκτεινε τα χωρικά ύδατά της, κατά ένα ποσοστό, προς την ανοιχτή θάλασσα είτε αυτά είναι 6 είτε 12 ν.μ. Η Τουρκία έχει χαράξει ευθείες γραμμές βάσης σ' όλες τις ακτές της στο Αιγαίο από το 1965. **Το κλείσιμο των κόλπων και η χάραξη ευθειών γραμμών βάσης μπορεί και πρέπει να γίνει άμεσα, ανεξάρτητα των όποιων άλλων αποφάσεων** (επέκταση

χωρικών υδάτων, ανακήρυξη ΑΟΖ κλπ). Ούτε αυτό δεν έχουν τολμήσει μέχρι σήμερα οι φοβικές ελληνικές κυβερνήσεις.

2. Συνορεύουσα Ζώνη.

Σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας μετά τα χωρικά ύδατα μπορεί να οριστεί μία Συνορεύουσα Ζώνη, η οποία δεν μπορεί να εκτείνεται πέρα από τα 24 ν.μ. από τις γραμμές βάσης (π.χ. 12 ν.μ. χωρικά ύδατα και στη συνέχεια άλλα 12 ν.μ. Συνορεύουσα Ζώνη). Σ' αυτή τη Ζώνη το παράκτιο κράτος έχει την εξουσία να ελέγχει, να κάνει νηοψίες και να τιμωρεί παραβιάσεις νόμων και κανονισμών που διεπράχθησαν στο έδαφός του ή στα χωρικά ύδατά του και αφορούν τελωνειακά, δημοσιονομικά, μεταναστευτικά ή υγειονομικά θέματα.

3. Υφαλοκρηπίδα.

Σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας η υφαλοκρηπίδα ενός παράκτιου κράτους συνίσταται από το θαλάσσιο βυθό και το υπέδαφός του (όχι την υπερκείμενη θάλασσα) και εκτείνεται μέχρι 200 ν.μ. από τις ηπειρωτικές και νησιωτικές ακτές του. Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να φτάσει μέχρι τα 350 ν.μ., μέχρι το απώτερο όριο του υφαλοπλαισίου. Τέτοιες βέβαια αποστάσεις υπάρχουν μόνο στους ωκεανούς, όχι στη Μεσόγειο Θάλασσα. Η υφαλοκρηπίδα είναι προέκταση του εδάφους (γεωλογικό μέγεθος) και υφίσταται εξ' υπαρχής (ad initio) και από το γεγονός αυτό καθαυτό (ipso facto), **γι' αυτό δεν χρειάζεται να ανακηρυχθεί παρά μόνο να οριοθετηθεί** με τις απέναντι ή παρακείμενες χώρες. **Αντίθετα η ΑΟΖ, που είναι νομική έννοια, αν δεν ανακηρυχθεί ή οριοθετηθεί δεν υφίσταται.**

Στην υφαλοκρηπίδα το παράκτιο κράτος δεν ασκεί κυριαρχία (όπως στα χωρικά ύδατα) **αλλά κυριαρχικά δικαιώματα** που έχουν σχέση με την εκμετάλλευση του βυθού (π.χ. πολυμεταλλικοί κόνδυλοι) και του υπεδάφους (π.χ. υδρογονάνθρακες). **Το εύρος της υφαλοκρηπίδας (όπως και της ΑΟΖ) δεν επηρεάζεται από το εύρος των χωρικών υδάτων.** Αν τα χωρικά ύδατα είναι π.χ. 6

ν.μ. τότε η υφαλοκρηπίδα μπορεί να είναι μέχρι 194 ν.μ., αν τα χωρικά ύδατα είναι π.χ. 12 ν.μ. τότε η υφαλοκρηπίδα δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 188 ν.μ. **Το ίδιο ισχύει και για την ΑΟΖ.**

Η Ελλάδα, μέχρι σήμερα, έχει συμφωνήσει μια μόνο οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας, το 1977 με την Ιταλία, όταν δεν υπήρχε η Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982. Η γραμμή οριοθέτησης καθορίστηκε με τη χρήση 16 μόνο συντεταγμένων (σημεία βάσης).

Η Τουρκία ισχυρίζεται, ενάντια στο Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας, ότι όλα τα ελληνικά νησιά του Ανατολικού Αιγαίου δεν έχουν δική τους υφαλοκρηπίδα γιατί επικάθονται πάνω στην υφαλοκρηπίδα της Ανατολίας. Έτσι απαιτεί το διαμερισμό του Αιγαίου στη μέση (25^{ος} Μεσημβρινός), μεταξύ των ηπειρωτικών ακτών Ελλάδας και Τουρκίας.

Για τα νησιά του Αιγαίου, ανατολικά του 25^{ου} Μεσημβρινού, υποστηρίζει ότι βρίσκονται «στη λάθος πλευρά της μέσης γραμμής». Αντίστοιχο ισχυρισμό – μη ύπαρξης υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ - προβάλλει και έναντι της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η αυθαίρετη και μονομερής αυτή - σύμφωνα με τα συμφέροντά της - ανάγνωση του Δικαίου της Θάλασσας από την Τουρκία την οδήγησε στην υπογραφή του τουρκολιβικού μνημονίου και στη θέση ότι έχει κοινά θαλάσσια σύνορα με την Αίγυπτο και το Ισραήλ. Πρόκειται για παραλογισμό και θρασύτητα ενός μη κανονικού κράτους που βασίζεται στο «δίκαιο του ισχυρού».

Η Τουρκία εκδίδει κατά διαστήματα πανtex για εξερεύνηση της ελληνικής υφαλοκρηπίδας νότια της Ρόδου και του Καστελόριζου, υποστηρίζοντας ότι πρόκειται για τουρκική υφαλοκρηπίδα. Μελλοντικά μπορεί να δούμε πανtex και για γεωτρήσεις στην ίδια περιοχή, όπως έχει κάνει, 5 φορές, στην κυπριακή ΑΟΖ. **Οι πανtex αυτές είναι παράνομες επειδή ακριβώς αφορούν σε αναζήτηση φυσικών πόρων σε μια υφαλοκρηπίδα που δεν έχει οριοθετηθεί και άρα υπάρχει ελληνική διεκδίκηση.** Οι Τούρκοι θα είχαν κάθε δικαίωμα να εκδίδουν πανtex, π.χ. για στρατιωτικές ασκήσεις ή για επιστημονική έρευνα των υδάτων στην ανοιχτή θάλασσα, πέραν των 6 ν.μ. που είναι τα σήμερα χωρικά ύδατα της Ελλάδας.

Το 2011 με το νόμο 4001 (Νόμος Μανιάτη) η Ελλάδα όρισε θαλάσσια οικόπεδα επί της υφαλοκρηπίδας της από το βόρειο Ιόνιο έως νότια της Κρήτης. Στο νόμο αυτό αναφέρεται ότι: «Ελλείψει συμφωνίας οριοθέτησης με γειτονικά κράτη των οποίων οι ακτές είναι παρακείμενες ή

αντικείμενες με τις ελληνικές, το εξωτερικό όριο της υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ (αφ' ης κηρυχθεί είναι η μέση γραμμή». Ο νόμος 4001 έχει κατατεθεί στο Γραφείο Ωκεάνιων Υποθέσεων και Δικαίου της Θάλασσας του ΟΗΕ (DOALOS) και έχει δημοσιευθεί στο Δελτίο που εκδίδει αυτό το Γραφείο.

Η σημασία του νόμου αυτού έγκειται στο γεγονός ότι πέραν του Ιονίου όπου, όπως προαναφέρθηκε, υπήρχε η οριοθέτηση του 1977 με την Ιταλία, προχώρησε στον καθορισμό θαλασσίων οικοπέδων νοτιοδυτικά της Κρήτης, **στη βάση της μέσης γραμμής, με τις απέναντι ακτές της Λιβύης**. Ορισμένα μάλιστα από τα οικόπεδα αυτά έχουν ήδη αδειοδοτηθεί για έρευνα και εκμετάλλευση σε κοινοπραξίες μεγάλων πετρελαϊκών εταιρειών. Σημειώνουμε ότι εκτός αδειοδότησης έμειναν τα θαλάσσια οικόπεδα νοτίως των νομών Ρεθύμνου, Ηρακλείου και Λασιθίου.

Δυστυχώς, το φοβικό σύνδρομο και η κατευναστική πολιτική που ακολουθείται δεν επέτρεψε να γίνει κάτι αντίστοιχο (καθορισμός θαλασσίων οικοπέδων) ανατολικότερα της Κρήτης, που είναι η κρίσιμη περιοχή την οποία διεκδικούν οι Τούρκοι, με το αφήγημα της «Γαλάζιας Πατρίδας». Στην

περιοχή αυτή η τουρκική κρατική εταιρεία πετρελαίων ΤΡΑΟ έχει ορίσει αυθαίρετα θαλάσσια οικόπεδα και πραγματοποιεί έρευνες όπως αυτές με το Ορούτς Ρείζ.

Η Σύμβαση της Γενεύης του 1958 για την υφαλοκρηπίδα έχει σήμερα υπερκεραστεί από τη Σύμβαση UNCLOS του 1982 για την ΑΟΖ. **Η υφαλοκρηπίδα αποτελεί υποσύνολο της ΑΟΖ. Αν οριοθετήσεις ΑΟΖ έχεις οριοθετήσει αυτόματα και την υφαλοκρηπίδα. Γι' αυτό αποτελεί μεγάλο λάθος η εμμονή της ελληνικής πλευράς να μιλάει για διαπραγματεύσεις οριοθέτησης υφαλοκρηπίδας/ΑΟΖ με την Τουρκία.** Εξ' άλλου με την Ιταλία και την Αίγυπτο ΑΟΖ οριοθετήσαμε όχι υφαλοκρηπίδα. Το συμφέρον της Άγκυρας είναι η όποια διαπραγμάτευση οριοθέτησης να γίνεται για την υφαλοκρηπίδα προκειμένου να υποστηρίζει ότι τα νησιά κάθονται πάνω στην υφαλοκρηπίδα της Ανατολίας. Χαρακτηριστικό είναι ότι η Τουρκία έχει οριοθετήσει υφαλοκρηπίδα με την παράνομη οντότητα της αυτοαποκαλούμενης ΤΔΒΚ από το 2011. Μόνο που δικαίωμα για θαλάσσιες ζώνες έχουν αποκλειστικά τα διεθνώς αναγνωρισμένα κράτη και όχι ένα κατεχόμενο έδαφος.

4. Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ).

Με τη Σύμβαση του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας καθιερώθηκε για πρώτη φορά το ειδικό νομικό καθεστώς της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης. Στην ΑΟΖ το παράκτιο κράτος ασκεί **κυριαρχικά δικαιώματα** (όχι κυριαρχία) στην εξερεύνηση, εκμετάλλευση και διαχείριση όλων των φυσικών πόρων, ζωντανών και μη, στα θαλάσσια ύδατα, στο βυθό και στο υπέδαφος αυτού. Επίσης έχει δικαιοδοσία στην παραγωγή ενέργειας από τα ύδατα, τα ρεύματα και τους ανέμους, την εγκατάσταση τεχνητών νήσων, την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος κ.α. Δηλαδή, τα κυριαρχικά δικαιώματα στην ΑΟΖ, πέραν του βυθού και του υπεδάφους του (που είναι η υφαλοκρηπίδα), περιλαμβάνουν και τη θάλασσα πάνω απ' αυτήν. Πρέπει να σημειώσουμε ότι η προστασία της αλιείας και όχι οι υδρογονάνθρακες ήταν το κίνητρο πολλών αναπτυσσόμενων χωρών να υποστηρίξουν τη θέσπιση της ΑΟΖ στη Σύνοδο του ΟΗΕ του 1982.

Σύμφωνα με τη Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας, ΑΟΖ δικαιούνται εκτός των ηπειρωτικών ακτών και όλα τα νησιά εκτός από τους βράχους που δεν μπορούν να συντηρήσουν ανθρώπινη διαβίωση ή δική τους οικονομική ζωή. Η ΑΟΖ εκτείνεται μέχρι 200 ν.μ., συμπεριλαμβανομένων των χωρικών υδάτων, από τα σημεία βάσης επί της ακτής. Άρα το εύρος των χωρικών υδάτων δεν επηρεάζει την έκταση της ΑΟΖ, όπως και της υφαλοκρηπίδας. Η ΑΟΖ ως νομικό καθεστώς δεν υπάρχει αν δεν κηρυχθεί ή οριοθετηθεί, σε αντίθεση με την υφαλοκρηπίδα που ως γεωλογικό μέγεθος υφίσταται εξ' υπαρχής. Η Ελλάδα δεν έχει ανακηρύξει με συντεταγμένες τη συνολική ΑΟΖ της.

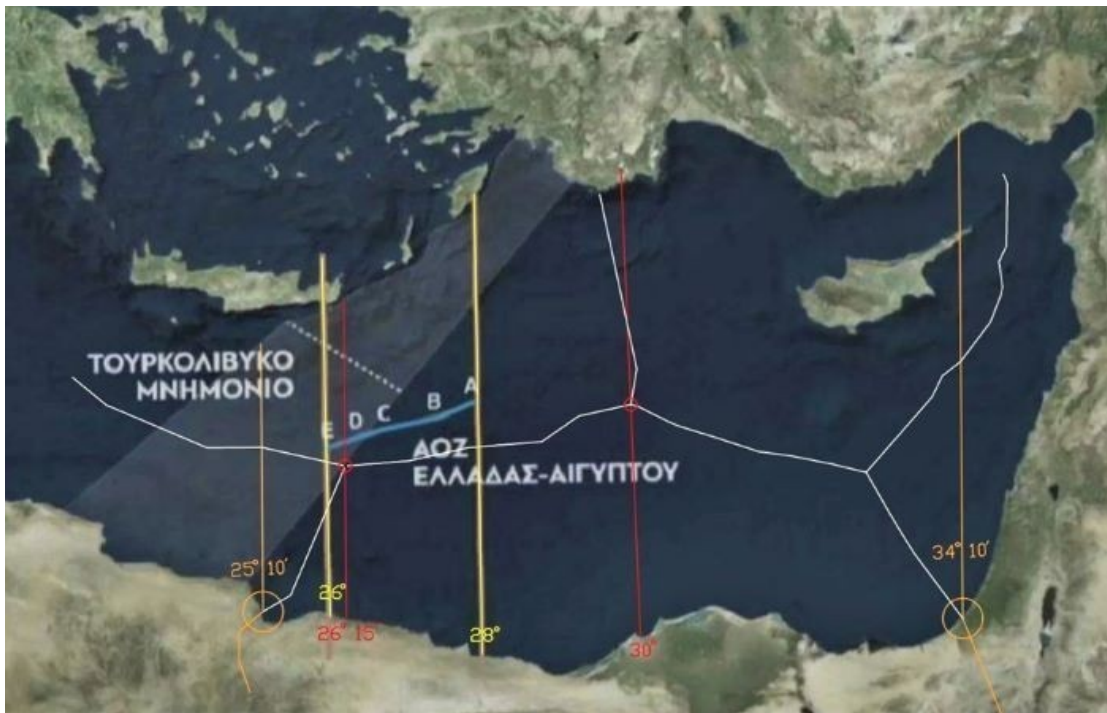

Αντίθετα η Κυπριακή Δημοκρατία το 2019 απέστειλε στην Τουρκία τις συντεταγμένες για οριοθέτηση ΑΟΖ μεταξύ των βόρειων κατεχόμενων ακτών της και των αντίστοιχων τουρκικών. Η Τουρκία βεβαίως απέρριψε τη σχετική ρηματική διακοίνωση γιατί δεν αναγνωρίζει την Κυπριακή Δημοκρατία.

Η Ελλάδα, με μεγάλη καθυστέρηση και εξ' αιτίας της τουρκικής επιθετικότητας, προχώρησε τον Ιούνιο του 2020 σε οριοθέτηση ΑΟΖ με την Ιταλία. Βάση της οριοθέτησης αποτέλεσε η Συμφωνία του 1977 για την υφαλοκρηπίδα. Η οριοθέτηση έγινε με μικρές παρεκκλίσεις από τη μέση γραμμή.

Συγκεκριμένα στο νότιο άκρο (Στροφάδες) η μέση γραμμή μετατοπίστηκε κατά 2,75 ν.μ. και στο βόρειο άκρο (Οθωνοί) κατά 1,4 ν.μ. εις βάρος της Ελλάδας. Αντίθετα στο κέντρο (Κεφαλονιά) η γραμμή μετατοπίστηκε, σε δύο σημεία, κατά 0,5 και 2,8 ν.μ. εις βάρος της Ιταλίας.

Ο απόλυτος αιφνιδιασμός από το τουρκολιβυκό μνημόνιο (Νοέμβριος 2019) ανάγκασε την ελληνική κυβέρνηση, ως επισπεύδουσα, να προχωρήσει σε **μερική οριοθέτηση ΑΟΖ με την Αίγυπτο** (Αύγουστος 2020). Η οριοθέτηση μεταξύ 26^{ου} και 28^{ου} Μεσημβρινού έγινε με σημαντική παρέκκλιση από τη μέση γραμμή. Η Ελλάδα περιορίστηκε στο 44% και η Αίγυπτος έλαβε το 56% της περιοχής που οριοθετήθηκε. *Αυτά παθαίνει όποιος βρεθεί στην ανάγκη.*

Το σημαντικότερο όμως είναι ότι η περιοχή ανατολικά του 28^{ου} Μεσημβρινού, που αρχίζει από τη μέση περίπου των νότιων ακτών της Ρόδου, περιλαμβάνει το Σύμπλεγμα της Μεγίστης (Καστελόριζο) και φτάνει μέχρι την ΑΟΖ της Κύπρου, έμεινε χωρίς οριοθέτηση. Είναι αυτή η περιοχή που στο σύνολό της διεκδικείται από την Τουρκία ως τμήμα της «Γαλάζιας Πατρίδας». Η μερική οριοθέτηση ΑΟΖ με την Αίγυπτο ακυρώνει πρακτικά (όχι νομικά) το τουρκολιβυκό μνημόνιο αλλά, αφήνει «ανοιχτή την πόρτα» στις τουρκικές διεκδικήσεις.

4^ο. Η ΑΟΖ στο Αιγαίο Πέλαγος

Στην περίπτωση επέκτασης των χωρικών υδάτων στα 12 ν.μ. η εναπομένουσα ανοιχτή θάλασσα (19,7%) του Αιγαίου θα είναι, στο συντριπτικά μεγαλύτερο τμήμα της, ελληνική ΑΟΖ. Μόνο μεταξύ Λήμνου και Λέσβου (στην έξοδο των Στενών) υπάρχει η δυνατότητα στην Τουρκία να αποκτήσει μια μικρής έκτασης ΑΟΖ καθώς και σε δύο πολύ στενές λωρίδες θάλασσας μεταξύ Λέσβου – Χίου και Χίου – Σάμου-Ικαρίας.

Σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας η δικαιοδοσία σε ΑΟΖ προϋποθέτει την ύπαρξη χωρικών υδάτων πίσω απ' αυτήν. **Η ΑΟΖ υφίσταται μόνο ως συνέχεια των χωρικών υδάτων. Δεν μπορεί, δηλαδή, ένα κράτος να διεκδικεί ΑΟΖ σε θάλασσα που δεν έχουν προβολή τα χωρικά ύδατά του ή περιβάλλεται από χωρικά ύδατα άλλου κράτους.** Στην περίπτωση επέκτασης των ελληνικών χωρικών υδάτων στα 12 ν.μ. σχεδόν όλη η ανοιχτή θάλασσα στο Βόρειο Αιγαίο, στο Κρητικό Πέλαγος και σε άλλα σημεία θα αποτελέσουν τμήμα της ελληνικής ΑΟΖ. **Το Αρχιπέλαγος θα έχει καταστεί «ελληνική λίμνη»,** το ίδιο όμως δε συμβαίνει στην Αν. Μεσόγειο.

Η διαχρονική αβελτηρία των ελληνικών κυβερνήσεων από το 1995 (κύρωση από τη Βουλή της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας) έχει οδηγήσει σε «σαλαμοποίηση» της κυριαρχίας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων της χώρας μας στις θαλάσσιες ζώνες. Αυτή η κατάσταση, εκτός άλλων αμφισβητήσεων που εγείρει, στερεί από την Ελλάδα τη δυνατότητα να εκμεταλλευτεί τους θαλάσσιους πόρους στο Αιγαίο και σε μεγάλο μέρος της Ανατολικής Μεσογείου. Σημειώνεται ότι σύμφωνα με εκτιμήσεις ειδικών από έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί το σημαντικότερο τμήμα υδρογονανθράκων βρίσκεται στην Α. Μεσόγειο και όχι στο Αιγαίο.

Για να προχωρήσει όμως μια ελληνική κυβέρνηση στην ανακήρυξη της συνολικής ΑΟΖ και την οριοθέτησή της, όπου αυτό είναι εφικτό, απαιτείται ένα ισχυρό κίνητρο. Ποιο είναι αυτό: Μα η εκμετάλλευση των υδρογονανθράκων. Αυτό το κίνητρο δεν υπάρχει σήμερα γιατί όλο το κυρίαρχο

πολιτικό σύστημα έχει προσχωρήσει στο αφήγημα της «πράσινης μετάβασης» λόγω της κλιματικής αλλαγής. Κλιματική αλλαγή υφίσταται, αλλά εδώ και εκατομμύρια χρόνια. Το κλίμα στη Γη αλλάζει, όχι λόγω των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων, αλλά λόγω της δραστηριότητας του Ήλιου. Γι' αυτό είχαμε στο παρελθόν τις περιόδους των παγετώνων που τις ακολούθησαν οι κατακλυσμοί. Η κλιματική αλλαγή στο παρελθόν ήταν η αιτία που εξαφανίστηκαν τα μαμούθ, οι δεινόσαυροι και άλλα είδη.

Η Αίγυπτος, το Ισραήλ και η ημικατεχόμενη Κύπρος έχουν προσχωρήσει στην εκμετάλλευση των υδρογονανθράκων στις ΑΟΖ τους. Η Τουρκία έχει αγοράσει τέσσερα θαλάσσια γεωτρύπανα για να εκμεταλλευτεί τους υδρογονάνθρακες. Μόνο η Ελλάδα παραμένει προσκολλημένη στην «πράσινη μετάβαση», παρόλο που εκπέμπει μόλις το 0,2% των παγκόσμιων εκπομπών CO₂.

Το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης

Η προοπτική προσφυγής στο Δικαστήριο της Χάγης για οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών αποτελεί το διαχρονικό άλλοθι των ελληνικών κυβερνήσεων. Η Τουρκία, από την πλευρά της, ενδιαφέρεται: **Πρώτον**, για τη μη επέκταση των ελληνικών χωρικών υδάτων. **Δεύτερον**, για τη μη αναγνώριση της πλήρους δικαιοδοσίας – μειωμένη ή μηδενική επήρεια – των νησιών σε θαλάσσιες ζώνες. **Τρίτον** και μόνο αν επιτύχει τα δύο πρώτα, στην οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας. Αυτός είναι ο λόγος που η Τουρκία δε θα συναινέσει σε προσφυγή στο Δικαστήριο της Χάγης αν προηγουμένως δεν αποσπάσει, μέσω των διμερών διαπραγματεύσεων και απειλών, την αποδοχή της ελληνικής κυβέρνησης στα αιτήματά της για τα χωρικά ύδατα και την επήρεια των νησιών. Σημειώνεται ότι η Τουρκία δεν έχει επικυρώσει τη Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας και δεν αναγνωρίζει τη σχετική αρμοδιότητα της Χάγης.

Η κυβέρνηση της Ν.Δ., αδυνατώντας να λύσει τα δύσκολα προβλήματα με την Τουρκία, επιχειρεί να λύσει «τα εύκολα» με την Αλβανία. Συμφωνήθηκε, πρόσφατα, η σύνταξη συνυποσχετικού, δεν έχει ακόμη υπογραφεί, για προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης προκειμένου να οριοθετηθεί η ΑΟΖ Ελλάδας – Αλβανίας.

Η κυβέρνηση ελπίζει ότι η προσφυγή στη Χάγη με την Αλβανία θα ανοίξει το δρόμο για ανάλογη προσφυγή και με την Τουρκία. Πρόκειται για φενάκη, πίσω από την οποία κρύβεται όλο το φοβικό, ενδοτικό και ετεροπροσδιορισμένο ελληνικό πολιτικό σύστημα που θέλει να μεταθέσει το πρόβλημα στο μέλλον. Η Τουρκία έχει πολύ μεγάλη ατζέντα διεκδικήσεων εις βάρος της χώρας μας και δεν πρόκειται να συμφωνήσει για προσφυγή μόνο για την οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας/AOZ. Εξ' άλλου το Δικαστήριο της Χάγης δεν κρίνει μόνο με βάση το γράμμα του Διεθνούς Δικαίου, αλλά συνυπολογίζει τις επιρροές, τους συσχετισμούς ισχύος και αποφασίζει το περιεχόμενο του συμβιβασμού. Είναι ουσιαστικά ένα «**πολιτικό δικαστήριο**». Αν η Τουρκία π.χ. ζητάει 10 πράγματα και η Ελλάδα απλώς την εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου, τότε, το πιθανότερο είναι, το Δικαστήριο της Χάγης να αποφασίσει την ικανοποίηση των μισών εξ' όσων ζητάει η τουρκική πλευρά, με πρώτο **τη μηδενική ή μειωμένη επήρεια** κάποιων νησιών κατά την οριοθέτηση AOZ-υφαλοκρηπίδας. Δηλαδή, κάποια νησιά (π.χ. το Σύμπλεγμα της Μεγίστης) να μην έχουν AOZ και άλλα (π.χ. Ρόδος) να έχουν μειωμένη, σε σχέση με αυτήν που δικαιούνται με βάση τη μέση γραμμή (αυτό έχει γίνει ήδη με την Αίγυπτο). **Το Δικαστήριο της Χάγης μπορεί να αποφασίσει με βάση όχι τη μέση γραμμή, αλλά, την αρχή της ευθυδικίας (αναλογικότητας).**

Η Ελληνική κυβέρνηση οφείλει **να προχωρήσει σε ανακήρυξη της συνολικής AOZ και οριοθέτηση της με την Κυπριακή Δημοκρατία με πλήρη επήρεια όλων των νησιών** (Σύμπλεγμα Μεγίστης, Ρόδος κλπ). **Θα πρόκειται για μια απόλυτα νόμιμη οριοθέτηση μεταξύ δύο κυρίαρχων διεθνώς αναγνωρισμένων κρατών.** Από την άλλη πλευρά η Τουρκία θα μείνει με τη σημερινή μονομερή διεκδίκηση της υφαλοκρηπίδας σε θαλάσσια έκταση που θα επικαλύπτεται από την AOZ Ελλάδας – Κύπρου. Δηλαδή, η περιοχή αυτή της Ανατολικής Μεσογείου θα παύσει να είναι διαφιλονικούμενη (ως μη οριοθετημένη) ως προς το σε ποιόν ανήκει η υφαλοκρηπίδα. Η νόμιμα οριοθετημένη AOZ θα έχει δώσει την απάντηση. Γιατί η ελληνική κυβέρνηση δεν προχωράει σ' αυτό το βήμα, όταν η Τουρκία, όπως προαναφέρθηκε, έχει οριοθετήσει υφαλοκρηπίδα με την παράνομη οντότητα των Κατεχομένων από το 2011;

Η τουρκική αντίδραση

Το ερώτημα είναι τι μπορεί να κάνει η Τουρκία σε περίπτωση επέκτασης των χωρικών υδάτων στα 12 ν.μ. και οριοθέτησης ΑΟΖ με την Κύπρο;; Ασφαλώς η αντίδραση της θα είναι σφοδρή αλλά δε θα εδράζεται σε καμιά νομική βάση και θα είναι αντίθετη με τις διατάξεις του Διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας. Η Τουρκία θα αμφισβητήσει, από την πρώτη στιγμή, τα 12 ν.μ. και θα τα παραβιάζει με τα πολεμικά πλοία της. Θα κάνει, δηλαδή, ό,τι έκανε μέχρι πρόσφατα, εδώ και δεκαετίες, στον αέρα, όπου αμφισβητεί τα 10 ν.μ. του εναέριου χώρου και πραγματοποιούσε καθημερινές παραβάσεις, ακόμα και υπερπτήσεις πάνω από τα νησιά, οι οποίες αναχαιτίζονταν από τα ελληνικά μαχητικά. Όπως, κανείς δεν έχει τολμήσει να προτείνει τη μείωση του εναέριου χώρου για να σταματήσουν οι τουρκικές παραβιάσεις, έτσι, κανείς δεν μπορεί να απορρίπτει την επέκταση των χωρικών υδάτων στα 12 ν.μ. γιατί αυτά θα παραβιάζονται. Βεβαίως οι παραβιάσεις αυτές της εθνικής κυριαρχίας, στον αέρα και τη θάλασσα, πρέπει να λάβουν κάποτε τέλος «είτε με το καλό είτε με το άγριο», όπως θα έκανε κάθε κράτος που θέλει να το σέβονται διεθνώς.

Το επόμενο ερώτημα είναι αν η Τουρκία θα κηρύξει πόλεμο κατά της Ελλάδας. Η απάντηση είναι **όχι** για την περίπτωση των 12 ν.μ. και της ΑΟΖ. Η Τουρκία θα δηλώσει ότι η ελληνοκυπριακή ΑΟΖ είναι παράνομη, άκυρη, νομικά ανύπαρκτη και η ίδια θα απαντήσει επί του πεδίου. Θα εστιάσει ιδιαίτερα στον διαχρονικό ισχυρισμό της ότι η Κυπριακή Δημοκρατία είναι ανύπαρκτη (εκλιπούσα) και άρα δε δικαιούται να υπογράψει συμφωνίες οριοθέτησης χωρίς να λαμβάνονται υπ' όψιν τα συμφέροντα της ίδιας και των Τουρκοκυπρίων που, κατά την Άγκυρα, είναι συνιδιοκτήτες του νησιού. Η ίδια όμως έχει οριοθετήσει υφαλοκρηπίδα με το μόρφωμα της Β. Κύπρου. Επιπρόσθετα η Κυπριακή Δημοκρατία έχει ήδη υπογράψει συμφωνίες οριοθέτησης της ΑΟΖ της με την Αίγυπτο, το Ισραήλ και το Λίβανο.

Δεν αποκλείεται η πρόκληση ενός θερμού επεισοδίου σημείου (περιορισμένου) για λόγους γοήτρου. Η αναθεωρητική Τουρκία επιθυμεί να καταστεί ηγεμονική περιφερειακή δύναμη και για να το

επιτύχει αυτό πρέπει να υποτάξει – δορυφοροποιήσει την Ελλάδα που αποτελεί το ισχυρότερο κράτος στα σύνορά της. Προσώρας το επιδιώκει αυτό με συνεχείς πιέσεις, απειλές και τετελεσμένα που αναγκάζουν την ενδοτική ελληνική πλευρά σε υποχωρήσεις και συμβιβασμούς. *Εφαρμόζοντας την τακτική του Κινέζου Σουν Τσουν, θέλει να κερδίσει τον πόλεμο χωρίς να χρειαστεί να ρίξει ντουφεκιά.*

Η Τουρκία θα επιδιώξει την πολεμική σύγκρουση όταν θα είναι σίγουρη ότι ο συσχετισμός στρατιωτικής ισχύος και οι άλλοι κρατικοί δρώντες στην περιοχή (εξωτερική εξισορρόπηση) θα της επιτρέψουν να επιτύχει μια σίγουρη νίκη. Τότε και μόνον τότε θα κηρύξει τον πόλεμο συνολικά κατά του Ελληνισμού, βρίσκοντας εύκολα μια αφορμή τη δεδομένη στιγμή. Γι' αυτό απαιτείται η, με κάθε τρόπο και θυσία, ενίσχυση των ενόπλων δυνάμεων Ελλάδας και Κύπρου και η ουσιαστική ενεργοποίηση του Ενιαίου Αμυντικού Δόγματος.

Στην πράξη η Τουρκία θα αμφισβητήσει τα κυριαρχικά δικαιώματα στην ελληνική πια ΑΟΖ και την αντίστοιχη κυπριακή με ερευνητικά σκάφη και γεωτρύπανα συνοδεία πολεμικών. Θα κάνει, δηλαδή, ό,τι κάνει και τώρα στην υφαλοκρηπίδα της Ελλάδας και στην ΑΟΖ της Κύπρου. Η διαφορά θα είναι ότι η Ελλάδα θα μπορεί να καταγγέλλει την Τουρκία ότι παραβιάζει το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας αντί να διαμαρτύρεται ότι ενεργεί σε υφαλοκρηπίδα που δεν έχει οριοθετηθεί.

Συμπέρασμα.

Ο Ελληνισμός βρίσκεται αντιμέτωπος με μια απέραντη νεο-οθωμανική απειλή που ξεκινάει από τον Έβρο και φτάνει μέχρι την Κύπρο. Στις θαλάσσιες ζώνες δεν διακυβεύονται απλώς οι υδρογονάνθρακες, ούτε τα αλιεύματα, ούτε καν το κρατικό γόητρο. **Στις θαλάσσιες ζώνες διακυβεύεται η ελευθερία και η ανεξαρτησία του Έθνους των Ελλήνων. Γιατί ένα έθνος είναι ελεύθερο, ανεξάρτητο και ασφαλές όταν δε χρειάζεται να θυσιάζει τα νόμιμα συμφέροντά του προκειμένου να αποφύγει τον πόλεμο και είναι ικανό αν αυτά απειληθούν να τα προασπίσει ακόμη και με προσφυγή σε πόλεμο.**

Ο Ελληνισμός σε Ελλάδα και Κύπρο πρέπει να αντικαταστήσει τη φοβική, ηττοπαθή και κατευναστική πολιτική που ακολουθείται και η οποία αποκαλείται «στρατηγική ψυχραιμία», με μια πολιτική αντίστασης και ανατροπής των τουρκικών τετελεσμένων. Όπως γράφει ο διαχρονικός Θουκυδίδης στην επιστολή Αθηναίων προς Μήλιους: *«Κουβέντα και διαπραγματεύσεις για το τι είναι σωστό και δίκαιο γίνονται μεταξύ ισοδύναμων, αλλιώς ο ισχυρότερος επιβάλλει αυτά που η ισχύς του τού επιτρέπει να επιβάλλει, ο δε αδύναμος υπομένει αυτά που η αδυναμία του τον αναγκάζει να αποδέχεται και να υπομένει»* (Θουκυδίδης Ε89).

Γι' αυτό ο Ελληνισμός πρέπει να ενισχύσει άμεσα όλους τους **συντελεστές ισχύος** του. Αυτοί είναι : Η πολιτική κυριαρχία, η νομισματική και οικονομική ανεξαρτησία, η δημογραφική ευρωστία και ομοιογένεια, το εθνικό φρόνημα, η κοινωνική συναίνεση (εσωτερική νομιμοποίηση), η ισχύς των ενόπλων δυνάμεων, οι συμμαχίες (εξωτερική εξισορρόπηση) και η ικανότητα της πολιτικής και στρατιωτικής ηγεσίας του. Αν οι πολιτικές ηγεσίες αδυνατούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των καιρών πρέπει να αντικατασταθούν, πριν προκαλέσουν μια τεράστια εθνική τραγωδία.

Πηγή: www.ellinikiantitiasi.gr

